

Forssan kaupungin
**Järjestö-
yhteistyön
käsikirja**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
2.	Käsikirjan lähtökohdat	4
3.	Järjestöjen tehtävä	4
4.	Kunnan velvoitteet ja tavoitteet	5
	4.1 Kuntalaki (410/2015)	6
	4.2 Forssan kaupungin kaupunkistrategia 2030	7
	4.3 Hyvinvointityö Forssassa	7
5.	Poikkisektorinen yhteistyö	8
	5.1 Yhteistyöstrategiat	8
	5.2 Yhteiset tavoitteet	9
	5.3 Yhteistyöperiaatteet	9
6.	Yhteistyökäytännöt Forssassa	10
	6.1 Yhteistyökäytännöt: kotouttamistiimi	10
	6.2 Yhteistyökäytännöt: liikuntapalvelut	10
	6.3 Yhteistyökäytännöt: LastenForssa	10
	6.4 Yhteistyökäytännöt: kulttuuri	12
	6.5 Yhteistyökäytännöt: työllisyyspalvelut	13
7.	Avustukset ja tuet järjestöille	14
	7.1 Muuta toiminnallista tukea	15
	7.2 Toimitilat järjestöille	15
8.	Kehittämisideoita	16
	8.1 Forssan Foorumit	16
	8.2 Järjestöfoorumi	17
	8.3 Järjestöstrategia	17
9.	Järjestöjen kehittämistoimet	19
	9.1 Forssan seudun Järjestösilta	20
	9.2 Järjestöyhteistyön vuosikello	20
10.	Yhteistyön arviointi	21
	10.1 Arviointimittarit	21
	10.2 Yhteistyön tiivistäminen	21
11.	Tiedottaminen	22
	11.1 Kaupunki tiedottaa	22
	11.2 Järjestöt tiedottavat	22
12.	Kaupungin järjestöyhdyshenkilöt	22
13.	Yhteystiedot	23
	Forssan kaupunki	23
	Järjestösilta	23
	Forssassa toimivat yhdistykset ja yhteisöt	23
14.	Lähteet	24

1. JOHDANTO

Forssan kaupungin järjestöyhteistyön käsikirjan tavoitteena on avata, kuvata ja selkeyttää kaupungin järjestöyhteistyötä sekä sen periaatteita. Käsikirja pyrkii osaltaan lisäämään keskustelua ja vuoropuhelua sektoreiden välillä sekä parantamaan tiedottamista ja informaatiota järjestöyhteistyöstä. Käsikirja avaa paikallisia toimintamalleja ja tutustuttaa lukijan Forssassa poikkisektorisena yhteistyönä tuotettuihin tapahtumiin. Käsikirja pyrkii tuomaan esille yhteistyön kehittämiskohdat muokaten ne mahdollisuuksiksi ja innostaa kehittämään niistä poikkisektorisen yhteistyön vahvuuksia.

Moninäkökulmaisuus kaupungin kehittämistyössä lisää kaupungin elinvoimaisuutta ja luo avoimuutta päätöksentekoprosesseihin. Poikkisektorisen yhteistyön tarkoitus on parantaa palveluketjua ja tuottaa matalan kynnyksen hyvinvointipalveluja forssalaisille. Yhteistyöllä on mahdollista lisätä kuntalaisten osallisuutta, mikä osaltaan parantaa kaupungin päätöksenteon laatua.

Julkisella ja kolmannella sektorilla on kuitenkin erilaiset toimintakulttuurit ja jotta järjestöjen ja kunnan yhteistyö voisi kehittyä kohti verkostoa tai kumppanuutta, täytyy osapuolten tuntea toisensa ja saada riittävästi tietoa toisensa toiminnasta (Kurikka ja Seppälä 2020).

Forssassa tehdään paljon yhteistyötä järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Järjestökäsikirja pyrkii innostamaan järjestelmällistämään ja kehittämään yhteistyötä tuomalla esille toimivia yhteistyötapoja sekä Forssasta että muualta Suomesta. Yhteistyölle löytyy Forssassa hyvät puitteet. Pienellä paikkakunnalla toimijat ja heidän toimintansa on päällisin puolin tuttua. Kaupungissa on ollut pitkään yhteistyötä kaupungin ja kolmannen sektorin välillä. Julkinen ja kolmas sektori jakavat yhteisiä arvoja ja tavoitteita, esimerkiksi kaupunkilaisten osallistuminen sekä hyvinvoinnin takaaminen ja lisääminen.

Käsikirja on suunnattu kaupungin päättäjille, viranhaltijoille, työntekijöille, järjestötoiminnassa mukana oleville ihmisille sekä kuntalaisille.

2. KÄSIKIRJAN LÄHTÖKOHDAT

Käsikirjan aloittamiseksi suoritettiin noin 10 tutkimushaastattelua. Näiden haastattelujen tarkoitus oli kartoittaa lähtöasetelma yhteistyölle Forssan kaupungissa. Haastateltavat ovat kaikki Forssan järjestöyhteistyön avaintoimijoita. Heillä on erilainen kosketuspinta ja näkökulma järjestöyhteistyöhön. Haastateltavat työskentelevät joko kaupungin tai järjestötoimen puolella. Osa heistä toimii molemmilla sektoreilla, esimerkiksi vapaa-aikansa puolesta. Lainausmerkein on nostettu joitakin heidän ajatuksiaan Forssan

kaupungin järjestöyhteistyöhön liittyen. Haastattelujen perusteella Forssan kaupunki arvostaa järjestötoimen työtä ja toivoo yhteistyötä strategisemmin ja koordinoitummin. Myös järjestötoimen edustajat kokevat kaupungin tärkeäksi yhteistyökumppaniksi. He toivovat yhteistyökäytäntöihin säännönmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Haastattelujen lisäksi käsikirjan tuottamisessa on hyödynnetty tutkimuskirjallisuutta sekä erilaisia julkaisuja poikkisektorisesta yhteistyöstä.

“Mun mielestä äärettömän tärkeää vapaaehtoistyössä ja yhdistystyössä on se, että jos itsestään jotakin antaa, niin se täytyy antaa mielellään ja sitten sieltä täytyy myös saada jotain. Se on vuorovaikutteista – kaikki ihmiset eivät vaan ole vielä löytäneet tätä vapaaehtoistyön voimaa!”

3. JÄRJESTÖJEN TEHTÄVÄ

Mikä on järjestötoimen rooli ja mitä sen tehtäviin kuuluu? Järjestöt toimivat laajasti eri sektoreilla, erilaisilla tavoilla. Siksi sen määrittäminen on haasteellista. Järjestöjen toiminta vaihtelee ammatillisesta asiantuntijaosaamisesta vapaaehtoistoimintaan sekä ennalta ehkäisevästä työstä korjaavaan (Sandholm, 2020). Järjestöjen vahvuus on niiden kokoama kokemusasiantuntijuus, sekä vertaistuki niiden toimintaan osallistuville. Ne pyrkivät ottamaan mukaan toimintaansa ja huomioimaan sekä arjessa että toiminnan suunnittelussa edustamansa ihmiset ja ryhmät inklusiivisesti (Niemelä, 2019).

Monien järjestöjen taustalla ovat isot liitot, joissa on järjestön aihealueen kattavin tietopohja. Yhdistysaktiivit ovat oman kiinnostuksen kohteensa, diagnoosinsa tai alansa asiantuntijoita. Järjestöillä ja yhdistyksillä on usein laajat verkostot, myös kansainvälisesti. Ne pystyvät olemaan ketteriä toimijoita. Niillä on mahdollisuus kokeilla erilaisia toimintatapoja, sillä niiden toimintaa ohjataan sisäisesti. Järjestöjen legitimitetti voi olla aineetonta (nimi, maine tai brändi) tai aineellista (raha, tieto). Järjestöjen legitimi-

teettiä lisää matala kynnys toimintaan osallistumiselle, niiden arvopohjainen toiminta sekä toiminnan läheisyys kuntalaisiin (Grönberg, 2018 s. 54). Järjestöt tuottavat lisäksi jäsenilleen sisältörikasta toimintaa.

Järjestöjen jäsenet ovat myös kunnan asukkaita ja asiakkaita. He tietävät, mitä kuntaan tarvitaan hyvinvoinnin lisäämiseksi. Järjestöjen tehtäviin kuuluu vapaaehtoistyön ylläpito, vertaistuki, siihen kuuluvien jäsenten edunvalvonta, asiantuntijuus sekä palveluiden tuottaminen (Möttönen, 2009 s. 62). Tässä käsikirjassa järjestöihin viitataan myös termeillä kuten järjestötoimi, yhdistys ja kolmas sektori.

Järjestöjen tavoitteena on:

- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- eriarvoisuuden ehkäiseminen
- osallisuuden ja vaikuttamisen lisääminen
- palveluketjun jatkaminen (sosiaali-, hyvinvointi- ja terveyspalveluissa)
- tarjota harrastemahdollisuuksia intressikohtaisesti

Järjestöt Forssassa:

Forssassa on rekisteröityjä yhdistyksiä 361 (PRH 27.5.2020). Järjestöjen tehtävät ja palvelukuvaukset kattavat lähes kaikki elämänosa-alueet. Ne tuottavat jäsenilleen osallisuuden kokemusta ja lisäävät toimintaan osallistuville sosiaalista pääomaa.

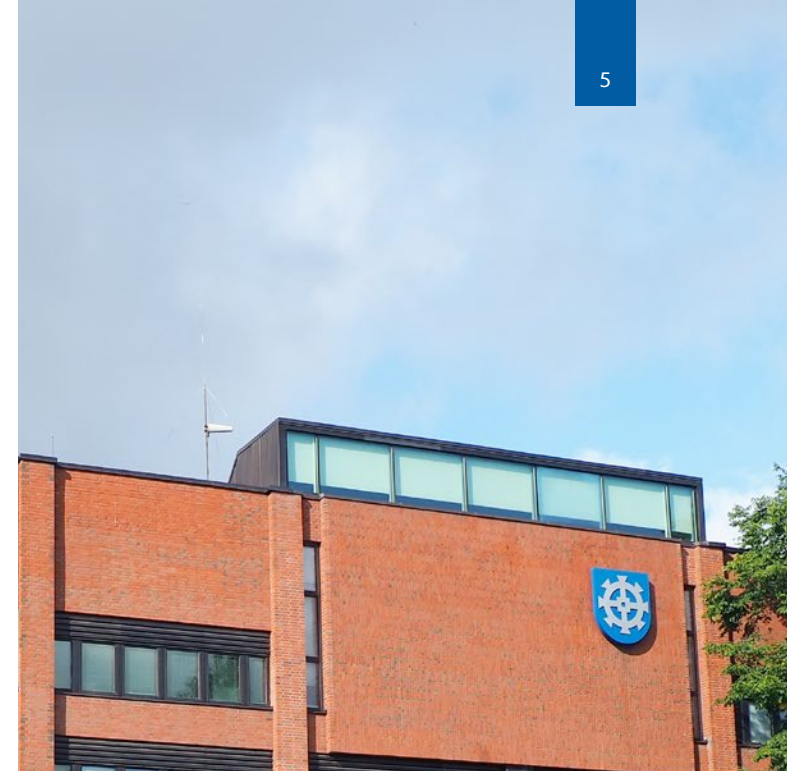
Forssan seudulla toimivista järjestöistä ja yhdistyksistä 31 yhteystiedot ja palvelukuvaukset löydät Meidän Häme -sivustolta netistä:

<https://www.meidanhame.fi/yhdistykset/yhdistykset-kunnittain/forssan-seutu/forssa/forssassa-toimivia-yhdistyksia-ja-yhteisoja/>

Yhdistykset, järjestöt ja seurat löydät myös Forssan kaupungin nettisivujen yhdistys- ja järjestöyhteistyön osiosta: <https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/yhdistys-ja-jarjestoyhteistyoyhdistystietoa/>

Vapaaehtoistoimintaa on esimerkiksi:

- ystävöiminta
- ensiapu- tai pelastustoiminta
- asiointiapu
- liikunta- ja urheilutapahtumissa
- taide- ja kulttuuritapahtumissa

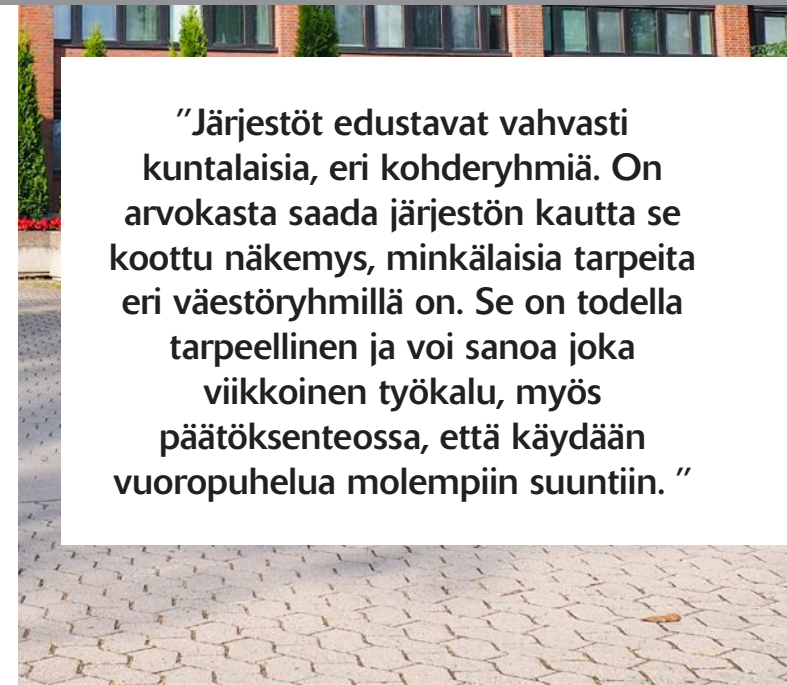
4. KUNNAN VELVOITTEET JA TAVOITTEET

Kunnan toimintaa ohjaavat sekä valtiotasolta tulevat lait ja säädökset, että kunnan sisällä päätettävät strategiat ja suunnitelmat. Seuraavaan osioon on nostettu kuntalaista, Forssan kaupunkistrategiasta ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän (FSHKY) hyvinvointisuunnitelmasta ne kohdat, minkä vaatimusten ja tavoitteiden täyttymistä poikkisektorinen yhteistyö julkisen ja kolmannen sektorin välillä edistää. Forssan kaupungin järjestöyhteistyön rakenteet on mahdollista juurruttaa päätöksentekoon näihin toimintamalleihin perustuen.

Kuntalaki määrittää kuntalaiselle kuuluvia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kuntalaisen osallistumiseen vaikuttaa sekä kuntalaisen oma kiinnostus, että osallistumiseen mahdollistavat kanavat (Ala-Huhtala, 2018). Forssan kaupungissa on eri väestöryhmille eri osallistamiskansia. Näet ne käsikirjan kohdassa "Forssan foorumit". Käytimme järjestöyhteistyön sekä Forssan kaupungin osallisuusohjelman motivoivana pohjana kuntastrategian kohta 5. (hyvinvointi). Yhteistyö järjestöjen kanssa tukee strategian kohta 5. kaikkia tavoitteita.

Hyvinvointityötä tehdään yhteistyössä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän alaisuudessa. FSHKY:n hyvinvointityössä on mukana järjestöedustaja. Järjestöjen ruohonjuuritason kokemusasiantuntijuutta ja ennakkovaikutusten tietämystä saadaan hyödynnettyä järjestöedustajan kautta paikallista hyvinvointisuunnitelmaa ja -kertomusta tuottaessa.

”Järjestöt edustavat vahvasti kuntalaisia, eri kohderyhmiä. On arvokasta saada järjestön kautta se koottu näkemys, minkälaisia tarpeita eri väestöryhmillä on. Se on todella tarpeellinen ja voi sanoa joka viikkoinen työkalu, myös päätöksenteossa, että käydään vuoropuhelua molempiin suuntiin.”

4.1 Kuntalaki (410/2015)

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

22 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
- 5) suunnitteleamalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

29 § Viestintä

Kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu.

Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

“Eli se (kolmas sektori) ei ole enää sellainen ylimääräinen juttu, vaan se on osa tätä kokonaisuutta, miten kaupunki toimii. ”

“Paikallistasolla kuulee taas niitä erityispiirteitä, mitkä ovat taas meidän aluetta koskien ja miten meidän Forssan seudun palveluja voisi kehittää paremmiksi ja vielä enemmän hyvinvointia tuottaviksi.”

4.2 Forssan kaupungin kaupunkistrategia 2030

Forssan kaupunkistrategia on jaettu kolmeen eri kestävyuden osa-alueeseen. Osa-alueet ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurillinen kestävyys. Järjestöyhteistyö tukee erityisesti Forssan kaupungin sosiaalisia ja kulttuurillisia päätöksenteon ja toiminnan tavoitteita, mutta se tukee myös kunnan taloudellista kestävyyttä. Näiden tavoitteiden tarkoitus on tukea ihmisarvoa, yhdenvertaisuutta ja myötätuntoa. Paikallinen järjestöyhteistyö, sekä järjestöyhteistyön käsikirja pohjautuvat näiden tavoitteiden kohtaan:

5. Hyvinvointi

- 5.1 Laadukkaat hyvinvointipalvelut
- 5.2 Yhdenvertaisuuden edistäminen
- 5.3 Osallisuuden edistäminen
- 5.4 Työn ja työnhyvinvoinnin edistäminen
- 5.5 Hyvä asuminen
- 5.6 Voimauttava vapaa-aika
- 5.7 LastenForssa -kokonaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen
- 5.8 Vapaaehtoistyö ja 3. sektori voimavarana

4.3 Hyvinvointityö Forssassa

Kaupungin ja järjestötoimen intressit kohtaavat hyvinvointityössä. Järjestöjen kokemusasiantuntijuutta sekä päätösten ja suunnitelmien ennakoarviointia on mahdollista hyödyntää hyvinvointi- ja terveystyössä. Järjestöt tekevät hyvinvoinnin saralla kattavasti ennaltaehkäisevää työtä tarjoamalla matalan kynnyksen palveluja kuntalaisille. Palvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Forssan seudun hyvinvointisuunnitelman painopisteet painottavat uusimmassa hyvinvointisuunnitelmassa juuri ennaltaehkäisyä.

Forssan seudun hyvinvointisuunnitelmassa (2017-2020) pääpainopisteet ovat:

- heikoimmassa asemassa olevien eriarvoisuuden vähentäminen
- syrjäytymisen tavoittaminen
- syrjäytymisvaarassa olevien tavoittaminen
- ennaltaehkäisemisen teemat kaikilla sektoreilla

Hyvinvointisuunnitelman mukaan kunta ja järjestöt tuottavat yhdessä lähiliikuntapalveluja kaikenikäisille ihmisille sekä palveluja yksinäisille ihmisille, lisäten näin hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia!

5. POIKKISEKTORINEN YHTEISTYÖ

5.1 Yhteistyöstrategiat

Sakari Möttönen ja Jorma Niemelä (2005 s. 105) ovat jakaneet kuntien yhteistyöstrategiat kahteen eri malliin. Ensimmäinen malli kuvaa **hierarkkista yhteistyöstrategiaa**. Kunnalla on vahvempi asema paikalliseen järjestötoimeen nähdyinä. Sen on mahdollista ottaa yhteistyössä huomioon vain sen omat intressit ja päättää järjestöstrategian sisällöstä yksin, hierarkkiseen valta-asemaansa perustuen. Hierarkkinen yhteistyöstrategia kuvaa yhteistyötappaa, missä osapuolet eivät ole tasapuolisia, vaan vahvempi osapuoli määrittää roolit, tukimuodot ja yhteistyön sisällöt ja tavoitteet. Heikompi osapuoli voi tietyksi kieltäytyä, mutta jotta mitään toimintaa tai tapahtumaa syntyy, se pitää usein tehdä yhteistyönä. Toinen Möttönen ja Niemelän tunnistama järjestöstrategiamalli on **prosessuaalinen strategia**. Siinä korostuu vastavuoroisuus, missä toimijat ovat toistensa vertaisia. Sen avulla on mahdollista saavuttaa yhteistyökumppanuus. Prosessuaalinen strategia laaditaan yhdessä yhteistyönä. Mikäli yhteistyön tavoitteena on aito yhteistyö tai kumppanuus, prosessuaalinen strategia on suositeltavampi malli. Prosessuaalissa mallissa kunta kuuntelee ja ottaa huomioon myös kolmannen sektorin toimijoiden ideat ja tavoitteet strategian suunnitteluvaiheesta lähtien. Se pyrkii kuulemaan ja vastaamaan niihin, vaikka ne eivät kaikilta osin täysin tukisikaan kaupungin omia tavoitteita yhteistyöltä. Prosessuaalinen strategia lisää toimijoiden osallisuutta.

Tässä käsikirjassa esitellään vastinparityöskentely, foorumityöskentely, kumppanuusillat ja työpaja-työskentely esimerkkeinä kumppanuuteen tähtäävistä yhteistyötavoista. Nämä kaikki yhteistyömuodot ja -tavat tukevat prosessuaalisen järjestöyhteistyön toteutumista.

Möttönen (2009) käyttää yhteistyömuotojen määrittelyyn sopimuksellisuuden teoriaa ja hän hyödyntää sitä kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyömallien jaottelussa. Hänen mukaansa yhteistyösuhde voi olla joko hierarkkinen suhde, markkinasuhde tai verkostosuhde. Sekä Möttönen, että Inga Nyholm (2008) tulevat johtopäätökseen, että verkostomainen yhteistyö on paras muoto julkisen ja kolmannen sektorin väliselle yhteistyölle. Verkostomainen yhteistyö perustuu vapaaehtoisuuteen, keskinäiseen luottamukseen ja se tuottaa hyötyä kaikille siihen osallistuville toimijoille. Verkostomaisessa yhteistyössä toimijat ovat tasavertaisessa asemassa keskenään sekä toistensa kumppaneita. Yhteistyön toimeenpanossa kohtaavat erilaiset toimintatavat ja toimijoiden sitoutumista vaaditaan yhteistyön onnistumiseksi (Laulainen ym. 2017).

”Kriteerejä ja tällaisia määrittämissä asialle on pyydetty lisäämään ja varmaan siinä sitten tulee viranhaltijoille tai toimielimille hiukan lisää päätettävää ensin niistä kriteereistä ja malleista, niin että siinä ei byrokratia määrää vaan yhteistyön kehittäminen.”

5.2 Yhteiset tavoitteet

Julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyön mahdollistaa toimijoiden tavoite ihmisten hyvinvoinnista. Hyvinvointivastuu ja hyvinvointipalvelut ovat osa kummankin sektorin toimintaa, näin yhteistyölle löytyy yhteinen perusta. Yhteiset arvot ja tavoitteet hyvinvointiin liittyen ovat hyvä pohja yhteistyön kehittämiseksi tulevaisuudessa. Forssassa sektoreita yhdistää tavoitteet seuraaviin teemoihin liittyen:

- Hyvinvointivastuu
- Hyvinvointipalvelut
- Avoimuus
- Kuntalaisten osallisuuden lisääminen
- Syrjäytymisen ennaltaehkäisy

5.3 Yhteistyöperiaatteet

- Myönteinen asenne
- Yhteiset intressit
- Yhteistyön resurssointi
- Avoin ilmapiiri
- Säännöllinen viestintä
- Toimivat tiedottamisen kanavat
- Järjestöyhdyshenkilöt
- Osallisuusohjelma
- Vertaisiesimerkkien hyödyntäminen (esim. Innokylä)
- Vastinparityöskentely

Päivitäthän yhteystietosi!
Se helpottaa molemminpuolista tiedottamista ja viestimistä.

6. YHTEISTYÖKÄYTÄNNÖT FORSSASSA

6.1 Yhteistyökäytännöt: kotouttamistiimi

Esimerkki onnistuneesta poikkisektorisesta yhteistyöstä Forssassa on Forssan seudun kotouttamistiimi. Tiimiin osallistuvilla yhdistyksillä on positiivisia kokemuksia poikkisektorisesta yhteistyöstä. Yhteistyön on koettu lisäävän siihen osallistuneiden osapuolien tutustumista, sekä heidän toimintansa tunnettavuutta. Yhteistyön avulla on onnistuttu lisäämään poikkisektorista tiedottamista tapahtumista ja toiminnasta. Toimijoiden roolit ja tehtävät koetaan selkeiksi. Yhdistysten rooli yhteistyössä on lähinnä ystävöimintää. Vapaaehtoiset tulevat yhdistyksistä ja he toimivat palvelun käyttäjien ystävinä. Ystävät helpottavat tutustumista uuteen kotikuntaan ja opastavat käyttämään kunnan palveluita. Ystävöiminnassa on kuitenkin pulaa vapaaehtoisista ja heidän sitoutumisensa toimintaan nähdään haasteena.

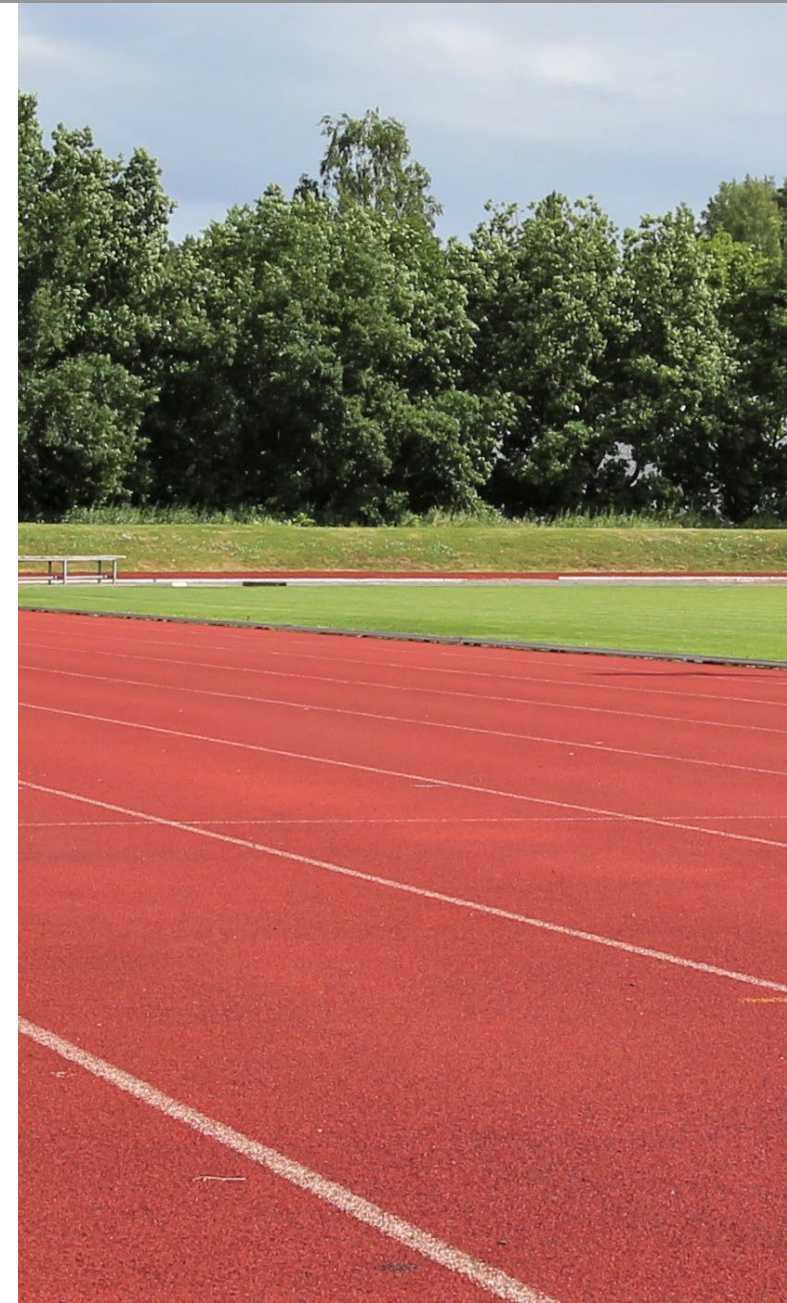
6.2 Yhteistyökäytännöt: liikuntapalvelut

Forssassa yhteistyötä liikuntapalveluiden osalta on paljon ja sillä on vahvat ja pitkät perinteet. Liikuntatoimi on yhteydessä yhdistyksiin muun muassa junioriseurojen puheenjohtajafoorumien kautta, seurapalaverien kautta sekä tuottamalla laajemmin yhdistyksille kyselyitä ja tiedusteluja yhdistysten toiveista ja kehitysehdotuksista. Seurapalaveri pidetään kaksi kertaa vuodessa. Puheenjohtajafoorumi kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Nämä foorumit koetaan hyväksi tavaksi saada seurojen terveiset ja kehittämisideat kaupungille. Vuoropuhelun avulla Forssaan on onnistuttu luomaan kattavat liikuntapalvelut. Ne tarjoavat jokaiselle jotakin ja ottavat hyvin huomioon eri väestöryhmät ja heidän tarpeensa. Kaupungin poikkisektorinen yhteistyö yhdistysten ja seurojen kanssa mahdollistaa kattavat liikuntapalvelut sekä liikuntatapahtumat. Forssan kaupunki pitää myös satunnaisesti erilaisia liikuntaesitelmää yhdistyksille.

Forssassa on mahdollista harrastaa montaa eri urheilulajia. Forssassa ihmisiä liikuttavat urheiluseurat sekä yhdistykset. Paikalliset urheiluseurat löydät täältä: <https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/liikunta/liikuntatarjonta/urheiluseurat-tms/>. Forssan kaupunki tekee markkinointisopimuksia paikallisten urheiluseurojen kanssa, jos toiminnalla tai tapahtumalla on valtakunnallista näkyvyyttä. Edustusseurojen kanssa kaupunki tekee markkinointiyhteistyössä selvät sopimukset. Niillä haetaan näkyvyyttä ja yhteistyökumppanuuksia. Lisäksi korkeimmalla tasolla urheiluvien yksittäisten urheilijoiden kanssa voidaan tehdä sopimuksia. Lisätietoja antaa liikuntasihteri Pauliina Jolanki.

Forssan kaupunki kannustaa junioriurheiluun liikuntapassikampanjan <https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/liikunta/liikuntapassikampanja/> avulla.

Forssan seudun 1. -2. luokkalaiset pääsevät tutustumaan urheiluseurojen ja muiden paikallisten liikuntatoimijoiden monipuoliseen tarjontaan ja toimintaan.

Forssan kaupunki on koonnut nettisivuilleen paikallisten liikuttavien tahojen yhteystiedot. Liikuntatarjontaa eri kohderyhmille löydät helposti täältä: <https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/liikunta/liikuntatarjonta/>

Ikäihmiset on huomioitu Forssan liikuntapalveluissa hyvin, mikä on tärkeää ottaen huomioon kaupungin ikärakenteen. Liikuntapalvelut parantavat ihmisten toimintakykyä. Kaupunki tuottaa liikuntakalenterin ikäihmisille sekä erityisryhmiin kuuluville erikseen. Kaupunki kouluttaa vertaisohjaajakoulutuksilla erilaisten liikuntamuotojen ohjaajia. Esimerkiksi eläkeläisten vertaisohjaajakoulutuksissa koulutetaan muun muassa kuntosaliryhmien vetäjiä, missä vetäjät ovat itse ikäihmisiä. Kuntosaliryhmät ovat tärkeitä palveluja forssalaisille, ne edistävät kaupunkilaisten fyysistä kuntoa, mielenterveyttä sekä ylläpitävät ryhmiin osallistuvien henkilöiden sosiaalista verkostoa. Ikäihmisille järjestetään myös yhteistyössä eläkeläisyhdistysten kanssa iltapäivätansseja Järjestöjentalolla joka torstai.

Kehitettävää/mahdollisuudet: Kaupungilta toivotaan enemmän vierailuja yhdistyksiin. Kaupungin virkamiesten ajalliset resurssit eivät kuitenkaan riitä säännöllisiin vierailuihin. Yhtenä mahdollisuutena on esitetty vertaisohjaajien vierailevan yhdistyksissä ja toimivan näin viestin välittäjinä kaupungin ja yhdistysten välillä. Yhdistyksille toivotaan enemmän arvostusta. He luovat vapaaehtois-

työllään hyvinvointia ja elinvoimaa ryhmiin osallistuville ja tukevat näin kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamista. Yhdistysten tekemän työn arvostusta on mahdollista lisätä esimerkiksi vuoropuhelun sekä yhdistysten toiminnan tunnettavuuden lisäämisellä kaupungin sisällä. Yhdistyksiltä toivotaan varmuutta viestin kulkemisesta eteenpäin yhdistysten sisällä. Liikuntatarjonnasta tiedottaminen on tärkeää, jotta ihmiset löytävät ne.

6.3 Yhteistyökäytännöt: LastenForssa

LastenForssa on kokonaisuus, missä yhdistyy kaupungin omat tavoitteet lapsiystävällisestä kunnasta, sekä Unicefin myöntämä tunnustus. Kokonaisuuden päätavoite on osallistaa lapsia ja nuoria ja saada heidän äänensä paremmin kuuluviin. LastenForssa -koordinaatioryhmä työskentelee verkostomaisesti ja pyrkii ottamaan laajasti kaupungin eri toimijoita mukaan toiminnan suunnittelutyöhön. Eriyisesti järjestöyhteistyön näkökulmasta, se tekee paljon yhteistyötä liikunta- ja urheiluseurojen kanssa, sillä kaupungin liikuntatoimi kokoaa seurojen edustajia yhteen säännöllisesti. LastenForssan tavoitteet on saatu konkretisoitua järjestöyhteistyössä liikunnallisten tapahtumien, kuten Lapsiperhelauantaiin kautta. LastenForssan tavoitteet toteutuvat lisäksi juniorikoripalloseura Feeniks Basketin toiminnassa. Vuoropuhelua halutaan tulevaisuudessa lisätä myös sellaisten yhdistysten kanssa, joiden kohderyhmää lapset ja nuoret eivät suoranaisesti vielä ole.

Koko perheen liikunnallisia tapahtumia, kuten Lapsiperhelauantai sekä Lamminranta tutuksi, tuotetaan yhteistyössä seurojen ja yhdistysten kanssa!

Taiteen ja kulttuurin lisääminen edistää hyvinvointia ja terveyttä
<https://taikusydan.turkuamk.fi/tietopankki/tyokalut/>
Kuntien kulttuuritoimintalaki
minedu.fi/kuntien-kulttuuritoiminta

6.4 Yhteistyökäytännöt: kulttuuri

Toimiva yhteistyö kulttuuripalveluissa (Kotiseutuliitto):

- Alkutilanne: yhteistyö alkaa jo suunnitteluvaiheessa
- Suunnitelmallisuus ja säännöllisyys: synkronoidut vuosisuunnitelmat, jotta molemmat osapuolet ovat tietoisia suunnitelmista hyvissä ajoin
- Yhdessä määritellyt tavoitteet, työnjako, sopimukset ja niihin sitoutuminen
- Motivaatio, asiantuntijuuden laaja-alainen tunnistaminen ja hyödyntäminen
- Osapuolten välinen arvostus, luottamus ja vastavuoroisuus
- Tiedonkulku
- Resurssit

Forssassa on pyritty erilaisten hankkeiden kautta yhteistyössä yhdistysten kanssa löytämään keinoja tuottaa kuntalaisille kulttuuria yhteisvoimin. Yhteistyö yhdistysten kanssa on ollut elinehto kulttuurillisten tapahtumien syntymiseen paikkakunnalla.

Kuntalaisten osallisuutta on kulttuuriin liittyvissä asioissa pyritty lisäämään luovilla ja empaattisilla lähestymistavoilla. Esimerkiksi kulttuuriluotaimia on käytetty tällaisina menetelminä: <http://www.lounakirjastot.fi/client/lounakirjastot/userfiles/oluike-kulttuuriluotaimet-wk.pdf>. Kulttuuriluotaimet ovat osallistavia kuulemisen menetelmiä.

Tällä hetkellä kulttuurin saralla kaupungin ja järjestötoimen yhteistyö on lähinnä yhdistysten tuottamien tapahtumien ja toimintojen tukemista suoraan rahallisesti, sekä tarjoamalla kaupungin tiloja yhdistysten tuottamien tapahtumien käyttöön. Osallistuvampia yhteistyötapoja rajoittaa resurssien puute, henkilöresurssien puute sekä toimintakulttuurien erilaisuus. Yhdistykset tekevät Forssassa arvokasta työtä tuomalla kulttuurillisia kokemuksia forssalaisille, niistä esimerkkeinä:

- Kulttuuri Axel: TyykiJazz, Tori soimaan -tapahtuma kesälauantaisin Forssan torilla, konsertteja
- Kulttuuriyhdistys Kuvio: LEKA- toiminta tuottaa tapahtumia ja kulttuurikasvatusta Forssassa lapsille ja nuorille <https://www.kuvio.org/leka/>
- Forssa eläväksi ja kauniiksi: Kehräämön joulutapahtuma järjestetään yhteistyönä Forssan kirjastotalossa, mukana ovat monet forssalaiset toimijat ja yhdistykset <https://fek.fi/>
- Forssan kaupunki tukee tapahtumia tarjoamalla tilat konserteille, muun muassa kuoroyhdistyksille sekä Forssa Hip Hop Festille
- Yhteistyötä tehdään Mykkäelokuva yhdistyksen kanssa (näytökset koululaisille), Lounais-Hämeen musiikkipäivien sekä Kuhankosken Killan kanssa (grafiikanpaja, vuosinäyttely helmikuisin näyttelytila Vinkkelissä)

Kehitettävää/mahdollisuudet: Yhteistyön kehittämiseen tarvitaan resursseja. Resurssointiin toivotaan säännönmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Kaupungin johdolta toivotaan läpinäkyviä ja samanlaisia toimintamalleja kaikkien yhdistysten kanssa. Molempien sektoreiden sitoutuminen yhteistyöhön on tärkeää. Poikkisektorisessa yhteistyössä kohtaavat erilaiset toimintakulttuurit, mitkä vaativat ymmärrystä ja omaksumista kummaltakin osapuolelta. Yksi mahdollisuus tehostaa kaupungin ja yhdistysten yhteistyötä, olisi siirtää osa kulttuuritoimijoiden tapaamisista sähköiseen muotoon ja jakaa yhteinen sähköinen alusta, esimerkiksi Teams-tiimi. Yhdistykset toivovat lisäksi IT-tukea kaupungilta.

Järjestöjen on mahdollista saada kaupungin tapahtumakalenteriin tiedot järjestettävistä tapahtumista, käyttää kopiointipalvelua kaupungintalolla sekä saada tapahtumien pääsylippuja myyntiin kaupunginkirjaston tai Vesihelmen asiakaspalvelupisteisiin.

6.5 Yhteistyökäytännöt: työllisyyspalvelut

Järjestöt ovat tärkeässä roolissa työllisyyspalveluissa. Ne tarjoavat erityisesti mahdollisuuksia työllistymiseen henkilöille, joiden on muuten vaikea työllistyä avoimilla työllisyysmarkkinoilla, tai jotka muuten jäisivät työmarkkinoiden ulkopuolelle. Järjestöissä ja yhdistyksissä on yksilöpaikkoja kuntouttavaan työskentelyyn. Kuntouttava työ edesauttaa henkilön toipumista, mikä voi mahdollistaa työkykyä tulevaisuudessa myös avoimille työmarkkinoille. Järjestöissä on mahdollista työllistyä ”välityömarkkinoille”. Yksilöpaikat järjestöissä ovat usein hyvin erilaisia ja räätälöityjä. Ne auttavat vaikeasti työllistettävän henkilön työkokemuksen lisäämisessä sekä antavat kokemuksen työyhteisöön kuulumisesta.

Lounaplussa ry: TriPla-hanke
<https://triplahanke.fi/wordpress/>
on esimerkki yhdistyksen ja kaupungin yhteistyöstä työllisyyspalveluissa. Hanke tarjoaa tukea sekä työnantajalle, että työntekijälle työllistämiseen liittyvissä asioissa.

Kaupungin ja järjestöjen yhteistyölle työllisyyspalveluissa ovat ehtona aktiiviset yhdistystoimijat, sekä palkan maksaminen yhdistyksissä työllistetyille henkilöille. Valtio maksaa työllistettävien henkilöiden palkan tukityöllistetyissä paikoissa Hämeessä 6 kuukauden ajan. Forssan kaupungilta on mahdollista hakea valtion tuen lisäksi muita työllistämistä helpottavia tukia. Yhdistysten on mahdollista hakea erilaisia tukia ja hankerahoituksia myös esimerkiksi STEA:lta, mitkä mahdollistavat yhdistystoiminnan jatkamisen myös työllistävänä toimijana kunnassa.

Kaupunki myöntää järjestöille ja yhdistyksille erilaisia tukimuotoja työllistämisen helpottamiseen. Yhdistysten on mahdollista hakea kaupungilta rahallisina tukimuotoina kuntalaisää työttömän henkilön työllistämiseen, kesätyötukea kesätyöläisen palkkaamiseen tai välirahoituslainaa. Hakuprosessin ohjeet ja kriteerit löydät täältä <https://www.forssa.fi/client/forssa/userfiles/tyollistamislaina-yhdistyksille2.pdf>. Yhdistys voi saada kaupungilta korvauksen kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Lisäksi kaupunki tukee yhdistyksiä työllistämiseen liittyvissä asioissa. Tukimuotoja työnantajalle löydät täältä: <https://www.forssa.fi/tyo-ja-yrittaminen/tyollisyyspalvelut-tyovoitto/palvelut-tyonantajille/>. Kaupunki auttaa löytämään paikan kriteerit täyttävät henkilöt tukipalkallisiin työtehtäviin ja viestii mahdollisista paikoista eteenpäin omille asiakkailleen. Kaupungin työllisyyspalvelut, työ- ja elinkeinopalvelut sekä yhdistys yhdessä kehittävät toimintamalleja tarjotakseen mahdollisimman laadukkaita työllisyyspalveluja forssalaisille.

Esimerkkejä yksittäisistä työpalvelupaikoista Forssassa: asukasyhteisöt ”kylätalon emäntä”, uskonnolliset yhdistykset (kirpputorilla avustaminen, Ystävän Kammari (kauppakassitoiminta), moottoriseurat, urheiluseurat.

Kehitettävää/mahdollisuudet: Hallinnon puolelta kaivataan kokoontumismahdollisuutta yhdistysten kanssa, mitkä työllistävät forssalaisia yksilöpaikkoihin. Kokoontuminen parantaisi viestintää ja keskusteluyhteyttä. Jos toimijat pääsisivät keskustelemaan toistensa kanssa, myös työnhajausnäkökulmia voitaisiin yhdessä vaihtaa ja kehittää. Yhdistysten yksilöpaikoista on mahdollista tehdä säännönmukaisempia esimerkiksi yhteistyösopimusmallien avulla. Tiedottamista avoimista paikoista voi parantaa. Lisäksi järjestöt kaipaavat enemmän tukea hankerahotusten hakemisprosesseissa.

”Kuntouttavaa voisi toteuttaa myös iltaisin ja voisi toimia esimerkiksi koripalloharjoituksissa avustajana tai jotain muuta. Ehkä meidänkin pitäisi osata avata silmiä, eikä toimia vain 8-16 tai sillä tavalla virkatavalla, vaan lähteä sieltä asiakkaan vahvuuksista käsin.”

”Säännöllinen ja johdonmukainen yhteydenpito hallinnosta, mutta myös he (yhdistykset) voisivat esittää omia toiveitaan. Jos he pääsisivät vaikka yhteisen pöydän ääreen, kaupunki voisi tarjota vaikka kahvin tai lounaan aina kiitokseksi siitä kuluneesta vuodesta ja informoida uusia juttuja.”

“Koska ilman yhdistysten vapaaehtoispanosta, on se sitten kuinka sattumanvaraista tai kuinka pitkäaikaista suunniteltua, niin ei me ilman sitä pärjätä, eikä meidän tarvitsekaan. Siellä tehdään toisesta näkökulmasta sitä työtä ja siellä ollaan paljon lähempänä kuntalaisia kuin - perusvirkamies ikinä voi olla.”

7. AVUSTUKSET JA TUET JÄRJESTÖILLE

Kaupunki myöntää järjestöille vuosittain sosiaalisin perustein myönnettävän järjestöavustuksen. Avustuksella tuetaan toimintaa, mikä lisää kuntalaisten hyvinvointia, toimintaa ja osallisuutta ja mikä vähentää kaupungin palvelutarpeita tai kuluja. Avustuksen myöntää sivistys- ja tulevaisuuslautakunta. Lautakunnalla on sen määrittelemät arviointikriteerit avustuksille, mitä se voi painottaa haluamallaan tavalla vuosittain ja näin rajata avustuksia. Avustuksen myöntämisessä otetaan huomioon muun muassa hakijan toiminnan tarkoitus, laajuus ja vaikuttavuus kuntalaisiin. Tärkein kriteeri tuelle on sen vaikutus kunnallisen sosiaalitoimen kustannusten vähentäjänä. Lautakunta huomioi avustuksen suunnitellun käyttötarkoituksen, toimintasuunnitelman sisällön, alueellisen kattavuuden sekä toiminnan säännöllisyyden.

Hakuajasta ja kriteereistä laitetaan ilmoitus Forssan lehteen vuoden lopussa ja hakuaika päättyy vuoden vaihteessa. Järjestöavustus on sidottu kaupungin talousarvioon ja tuen määrä voi sen perusteella myös vaihdella.

Sivistys- ja tulevaisuuden lautakunta hyväksyy vuoden alussa Teatteriyhdistyksen, Mykkäelokuvayhdistyksen sekä luontomuseon avustukset.

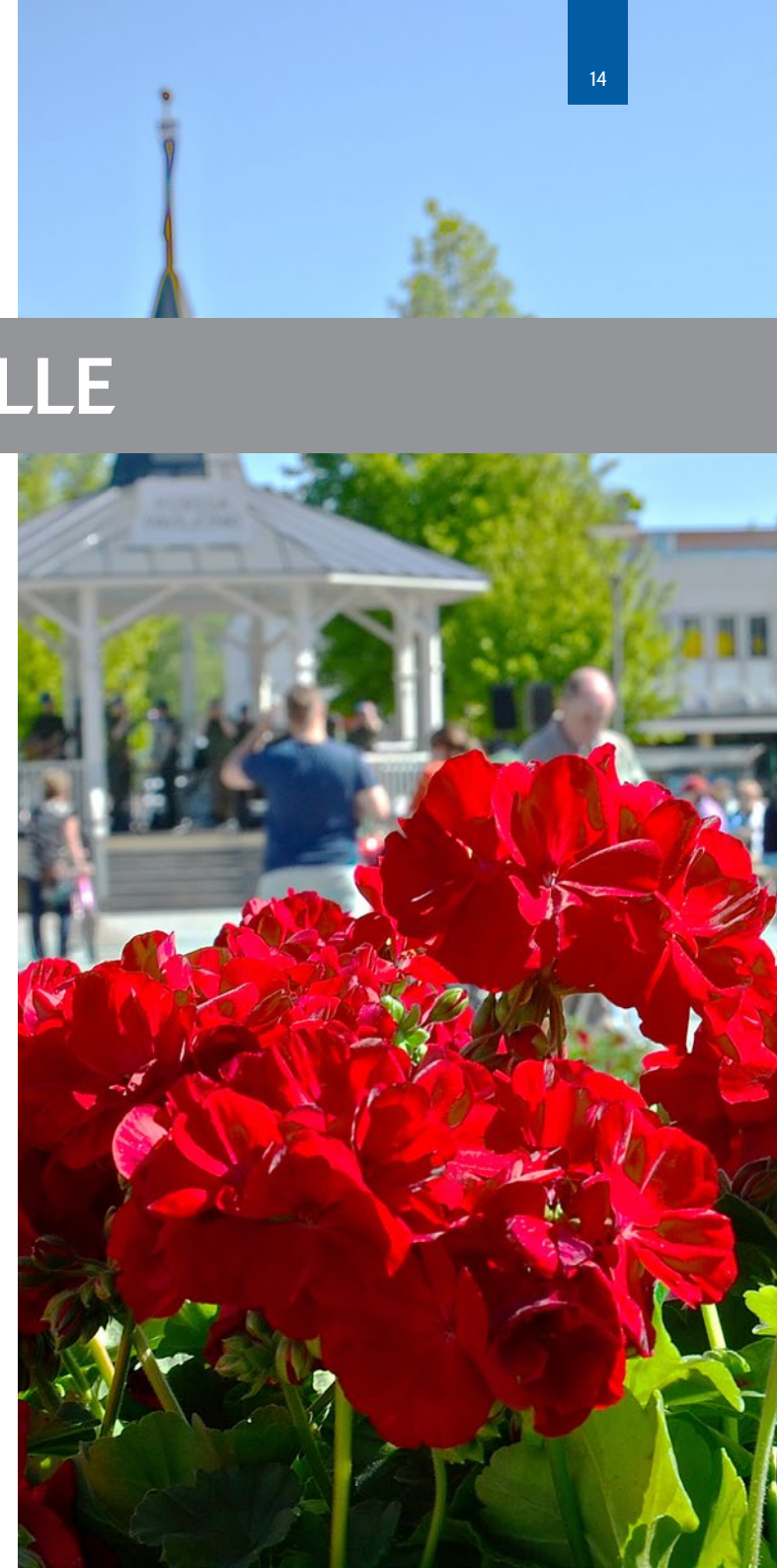
Avustuksia myönnetään tilavuokriin sekä projektiluonteisten tapahtumien kuten koulutustilaisuuksien tila- ja järjestelykuluihin. Avustuksia ei myönnetä työllistämistoiminnan palkkauskustannuksiin, johon on haettavissa kaupungin myöntämä yhdistysten kuntalaisä. Avustuksia

ei myöskään myönnetä toimijoille, jotka eivät ole yhdistyksiä, tai yleisluontoisiin tai määrittelemättömiin kuluihin, tai matkustuskuluihin, eikä myöskään rakentamis- tai saneerausuluihin. Forssan kaupungin tarjoamat tukimuodot yhdistyksille löydät kaupungin nettisivuilta: <https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/yhdistys-ja-jarjesto-yhteisty/avustukset-ja-rahoitus/>

Forssan kaupunki on tehnyt yhteistyötä yhdistysten kanssa tukemalla heidän toimintaansa seuraavilla tavoilla:

- Sosiaalisin perustein myönnettävä järjestöavustus (vuosittainen)
- Kattoyhdistyksen lisätuki
- Liikuntatoimintaan: markkinointiraha
- Kulttuuritoimintaan: tulostamismahdollisuus kaupungintalolla, esim. julisteet ja pääsyliput; kokoustiloja maksutta, esim. kirjaston kuunteluhuone; musiikkisalin maksuton käyttö kaupungin kiintiöstä; tapahtumatietojen päivitys kaupungin verkkosivuille
- Työllistämiseen: kuntouttavan työtoiminnan korvaus yhdistyksille, välirahoituslaina yhdistyksille tukityöllistämiseen, kesätyötuki & yhteishankkeiden rahoitusosuus

Kehitettävää/mahdollisuudet: tukimuotoihin toivotaan avoimuutta ja tasapuolisuutta. Tukimuodoille toivotaan säännönmukaista määrittelyä. Hakuprosesseihin toivotaan selkeyttä ja niistä toivotaan riittävää tiedottamista.

7.1 Muuta toiminnallista tukea

Forssan kaupunki tarjoaa myös muunlaista tukea yhdistysten toimintaan. Kaupunki antaa järjestöille toimeksiantoja, yhteistyösopimuksia tuotetaan yhdessä ja järjestöjen toimintaan annetaan kohdennettuna avustuksia toimitilojen, työvoiman tai muiden tukimuotojen kautta.

Yhdistysten on mahdollista saada käyttöönsä äänentoistolaitteita kaupungilta. Kaupunginkirjaston kuunteluhuoneen varaaminen on yhdistykselle ilmaista. Kaupunki painattaa julisteita ja/tai pääsylippuja maksutta yhdistyksille. Tapahtumien pääsylippujen myyntiinotto on mahdollista esimerkiksi kaupunginkirjaston tai Vesihelmen asiakaspisteiden kautta. Yhdistysten on mahdollista saada tapahtumiensa tiedot kaupungin tapahtumakalenteriin. Yhdistykset voivat vuokrata kaupungin esiintymiskonttia varikolta (tiedustelut kaupungin varikolta). Kaupunki avustaa ja tukee yhdistystoimintaa tienhoitoavustuksilla. Kaupunki tukee kylä- ja asukasyhdistyksiä tarjoamalla niille kointipalvelua. Yhdistykset voivat hakea kaupungilta jouluruoka-avustusta. Kaupunki tarjoaa myös erilaisia koulutuksia yhdistyksille ja seuroille tapauskohtaisesti.

Kehitettävää/mahdollisuudet: Tukien myöntämiseen ja kriteereihin toivotaan tasapuolisuutta ja järjestelmällisyyttä. Järjestötoimen kanssa toivotaan enemmän vuoropuhelua tarvittavista tuen muodoista, minkä ei tarvitse olla suoraan rahallista.

7.2 Toimitilat järjestöille

Forssan kaupunki tukee järjestöjen toimintaa tarjoamalla niille toimitiloja järjestöjen toimintaan. Järjestöjen ylläpitä-

mä toiminta toimii monelle kaupunkilaiselle myös ihmisten kohtaamispaikkana.

Kohtaamistilat kaupunkilaisille vähentävät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Niissä tapahtuva toiminta vaikuttaa forssalaisten aktiivisuuteen ja osallistumiseen. Tällä hetkellä tarjottavia tiloja löytyy yhdistysten käyttöön monenlaisessa eri muodossa. Tilojen käyttö on paikallisille yhdistyksille mahdollista vuokratta tai vuokraten. Tilojen käyttämiseen kaupunki tarjoaa myös siivousta, hoitaa kiinteistönhoitoa sekä tarjoaa pajan ja paikallisosaston tukea yhdistysten käyttöön.

Tilavuokria:

- Teatteritalo, Luontomuseo, Sotaveteraanit
- Liikuntatilat ja muut kaupungin tilat (tiedustelut toimistosiihteri Timo Mänki 03 4141 5504, <https://varaus3.varauspalvelu.fi/forssa/>)

Maksutta yhdistyksille:

- Kirjaston kuunteluhuoneen kokouskäyttö (tiedustelut kirjastotoimenjohtaja 03 4141 5400.
- Kaupungintalon valtuustosalit ja kokoustilat (tiedustelut kaupungintalon palvelupisteestä 03 4141 11)

Kehitettävää/mahdollisuudet: Tilojen vuokraamisesta tulee olla selkeät ja tasapuoliset ohjeistukset sekä päivitetty yhteystiedot. Kaupungin toivotaan neuvottelevan yhdessä järjestötoimen kanssa tilojen tarpeista. Tiloihin liittyvistä asioista tai muutoksista toivotaan riittävää tiedottamista heti kun muutoksia tapahtuu. Tilojen esteettömyys tulee huomioida.

8. KEHITTÄMISIDEOITA POIKKISEKTORISEEN YHTEISTYÖHÖN FORSSASSA

Yhteistyön resurssointi

Yhteistyön resurssointi mahdollistaa yhteistyön kehittämisen ja rakentamisen. Yhteistyöstä kiinnostuneille henkilöille voisi tarjota mahdollisuutta sisältää poikkisektorinen yhteistyön kehittäminen heidän toimenkuvaansa.

Yhteistyötavat

Kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä varten voidaan kehittää uusia keskustelutiloja tai foorumeja. Myös sähköisten yhteistyömuotojen hyödyntäminen kannattaa huomioida, esimerkiksi sähköiset kyselyt ja palautteet. Yhteistyökumppanit voivat myös jakaa sähköisiä alustoja ja käyttää niitä etäkokouksissa, Teams- tiimeinä tai WhatsApp-ryhminä. Yhteiset alustat ovat vastavuoroisempia yhteistyömuotoja, kuin yhteen suuntaan kulkeva viestiminen. Sähköiset alustat säästävät aikaa ja matkakustannuksia. Fyysiset ja sähköiset foorumit auttavat avoimen ja osallistavan keskusteluyhteyden saavuttamisessa ja ylläpitämisessä. Yhteistyön onnistumista helpottaa, jos yhteistyökumppanit nähdään tasavertaisina toimijoina, jotka tuntevat toisensa ja arvostavat toistensa työtä. Järjestöjen tuottamaa ruohonjuuritason tietoa voidaan hyödyntää ennakkovaikutusten arvioinnissa ja päätöksentekoprosessissa, kun järjestökenttä, sen toiminta ja vahvuudet ovat tulleet tutummaksi.

Toimintamallit

Yhdistysten kanssa yhdessä sovittujen toimintamallien tulisi olla tasapuolisia kaikkien yhdistysten kanssa. Sovittujen toimintamallien juurruttaminen sopimuksiin ja

strategioihin tuo yhteistyöhön lisää suunnitelmallisuutta ja systematiikkaa. Kaupungin sisäiset koulutukset tai yhteiset koulutukset toimijoille valituista toimintamalleista ja yhteistyötavoista voivat olla tehokas tapa saada toimintamallit kaikille tutuiksi. Toimintasuunnitelmista sovitaan yhdessä. Selkeästi jaetut vastuualueet helpottavat yhteistyön koordinoitua ja toimijat tietävät roolinsa ja tehtävänsä.

Yhteistyön arviointi ja tiivistäminen

Yhteistyön kehittymistä voidaan seurata yhdessä sovitulla ja asetetuilla arviointimittareilla. Yhteistyön arviointimittareilla voidaan seurata sen vaikuttavuutta ja muuttaa toimintatapoja tarpeen mukaan. Yhteistyön vaikuttavuutta voidaan lisätä yhteistyön tiivistämisellä. Yhteistyön tiivistäminen järjestöjen ja yhdistysten välillä voi myös parantaa yhdistysten mahdollisuuksia saada erilaisia hankerahoituksia.

Päämäärä

Yhteistyöllä saadaan aikaiseksi toisiaan tukevat palvelumuodot, mitkä vastaavat kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Ne ovat oikea-aikaisia ja paikallista osaamista hyödyntäviä. Yhteistyöllä voidaan vastata yhteiskunnallisesti huolestuttaviin ilmiöihin kuten syrjäytymiseen, tai tuottaa yleisesti osallisuutta ja hyvinvointia kuntalaiselle.

- Yhteistyön resurssointi
- Yhteistyön kehittäminen toimenkuviin
- Keskustelutilat ja foorumit

- Avoimet, läpinäkyvät ja osallistavat yhteistyötavat
- Yhdessä sovitut toimintamallit ja niiden juurruttaminen
- Yhteistyön tiivistäminen
- Kaupungin sisäiset koulutukset
- Arviointimittarit
- Yhteistyökumppanit ovat tasavertaiset toimijat
- Ruohonjuuritason tiedon hyödyntäminen
- Sähköiset alustat

8.1 Forssan Foorumit

Järjestösillan tapaamiset 1 krt/kk/Hämeen Setlementti
Junioriliikuntaseurojen puheenjohtajafoorumi 1 krt/kk
Seurapalaveri 2 krt/vuosi/Liikuntatoimi
Kotouttamistiimi 4krt/vuosi/FSHKY
Yhdistysten yhdistyspalaveri 2 krt/vuosi/Ritva Aho
Kulttuuriyhdistys Kuvio ry/Minna Autio

Lakisääteiset foorumit

Vanhusneuvosto (KL 27 §)
Vammaisneuvosto (KL 28 §)
Nuorisovaltuusto (KL 26 §)

8.2 Järjestöfoorumi

Erilaiset lakisääteiset sekä vapaaehtoiset foorumit eri väestöryhmien kanssa ovat jo tuttuja käytäntöjä Forssassa. Järjestöfoorumin kautta sektoreiden välistä, sekä sektoreiden sisäisten toimijoiden, vuoropuhelua saadaan säännöllistettyä ja edistettyä. Foorumin käyttäminen lisää ja systematisoi keskustelua, ideoiden vaihtamista ja oikein hyödynnettynä tuo sektoreita lähemmäs toisiaan. Järjestökentän kynnys ottaa yhteyttä kaupungin toimijoihin madaltuu, sillä päättäjät ja viranhaltijat tulevat tutuiksi yhteisen foorumin kautta. Etukäteen sovitut foorumitilaisuudet helpottavat myös aikataulujen sovittamista yhteen. Säännöllinen viestiminen takaa tiedon ja toiveiden oikea-aikaisen kuulemisen. Foorumin kautta kaupungin päättävät elimet tulevat tietoisiksi kansalaisyhteiskunnan tahtotilasta, tarpeista ja mielipiteistä. Myös hiljaisemmat yhdistykset saavat foorumin kautta tilan tulla kuulluksi. Foorumi vaatii järjestöiltä koordinoitua ja jäsenneltyä viestimistä sekä yhdistysten välistä yhteistyötä jaettavien intressien löytämiseksi.

Forssan seudun järjestöjen asiakasraati

Yhdistysten välillä tapahtuvaa yhteistyötä pyrkii edistämään FSHKY:n kokoama järjestöjen asiakasraati. Se kokoaa järjestöjen edustajat yhteen kerran vuodessa. Forssan seudun järjestöjen asiakasraatiin kutsutaan myös seudun vanhus- ja vammaisneuvostojen edustajia. Asiakasraadin tai Järjestösillan kautta järjestökenttä pystyy löytämään yhteisiä intressejä ja kehittämiskohteita. Raadin tai järjestösillan läpi kulkenut viesti on jo tiettyyn pisteeseen saakka analysoitua ja arvioitua. Se helpottaa tehokasta ja järjestynyttä viestimistä eteenpäin kaupungille. Raadin tai Järjestösillan kautta kulkeneiden viestien ja toiveiden kuuleminen ja niistä neuvottelu voisi olla mahdollista edellä mainitun järjestöfoorumin kautta.

Järjestöfoorumi on käytössä Keski-Suomessa: <https://in-nokyla.fi/fi/toimintamalli/jarjesto-kuntayhteistyon-alueelliset-elinvoimapajat> (Hätinen, A. 2020).

“Täytyisi olla tuollaisia foorumeja, niin kuin meillä on tuo puheenjohtaja foorumi. Niin sitä saada myöskin muiden yhdistysten kanssa. Siellä niitä ideoita ja kehitysajatuksia nousee.”

8.3 Järjestöstrategia

Järjestöyhteistyötä on mahdollista kehittää ja säännöllistää järjestöstrategian avulla (Pihlaja, 2010). Strategiassa määritellään, mitä kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö sisältää ja mitä sen halutaan sisältävän Forssassa. Jos tavoitteena on verkostomainen yhteistyö, hierarkkisen sijaan, strategia tuotetaan yhteistyönä järjestöjen kanssa. Strategian tuottaminen voi alkaa esimerkiksi kumppanuusiltoja ja osallistavaa työpaja -työskentelyä hyödyntämällä. Järjestöstrategiassa määritellään yhteistyökumppaneiden roolit, tehtävät ja vastuualueet. Strategian sisältöön avataan yhteistyön toimintamallit, -tavoitteet ja niille asetetaan arviointimittarit.

Järjestötoimen rooli on laaja, joten sen määrittely yhteistyön sisällä helpottaa ja selkeyttää yhteistyötä. Roolien kirjaaminen strategiaan helpottaa vastuualueiden ymmärtämistä ja haltuunottoa sekä tehtävien jakamista. Järjestötoimen roolia voidaan hyödyntää palvelujen tuotannossa, hyvinvoinnin lisäämisessä sekä kaupungin kehittämistyön moninäkökulmaisuuksien lisäämisessä. Järjestöt tuottavat eritasoisia palveluja kuntalaisille. Palvelut ovat joko ennaltaehkäiseviä tai korjaavia. Palvelut osallistavat kuntalaisia ja niillä on siten itseisarvo. Osallistavampaa demokratiaa pystytään lisäämään järjestöjen kautta, sillä päätöksentekoprosessi saadaan niiden kautta lähemmäs kuntalaisia. Kunta voi hyödyntää järjestöjen ruohonjuuritason kokemusasiantuntijuutta ottamalla järjestötoimen edustajan osaksi päätöksentekoprosesseja.

“Mahdollisuus saada oma ääni kuuluviin, niin toteutuu monella tavalla parhaiten järjestöjen kautta. Valtavan suuri arvo päätöksen teon suuressa ketjussa. Että se ansaitsee kyllä tulla kunnolla myös esiin.”

”Päätöksentekijät, niin paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla, todella mielellään ottaa vastaan palautetta ja ideoita. Et siihen kynnys ei tarvii olla korkeella, eikä tarvii pelätä, että häiritsee, vaan päinvastoin - todella mielellään kuullaan niitä viestejä.”

Tässä käsikirjassa on avattu Forssan järjestöyhteistyötä kattavasti, joten sitä voi hyödyntää strategian suunnittelutyössä. Strategia voi lähteä käyntiin aiemmin esiteltyjen yhteisten arvojen, tavoitteiden tai yhteisen motivaation pohjalta. Strategian avulla yhteistyöhön saadaan selkeyttä ja säännöllisyyttä. Osapuolet tutustuvat toisiinsa, tunnistavat toistensa vahvuudet ja voivat siten hyödyntää toisiaan paremmin. Strategiaan kirjataan ylös kaupungin tarjoamat tukimuodot yhdistyksille. Yhdessä sovitut yhteistyömallit ja -tavat avataan auki. Järjestöjen kuulemistavoista päätetään ja miten sen saavuttamaa ruohonjuuritason tietoa halutaan hyödyntää päätöksenteossa. Paikallisen vapaaehtoistyön hyödyntäminen määritellään ja kirjataan ylös.

Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyön merkitys kasvaa julkisen puolen vähentyvien resurssien takia (Pihlaja, 2010). Vapaaehtoistyölle tarvitaan kunnan tukea. Kunta ei pysty yksin tuottamaan sellaisia palveluja kuntalaiselle, mitkä ovat mahdollisia järjestöjen työtä hyödyntämällä. Järjestöstrategiaan kirjataan

vapaaehtoistyön tukemisen menetelmät auki, jotta ne ovat selkeästi määriteltyjä ja koordinoituja. Paikkakunnan järjestöihin kaivataan lisää vapaaehtoisia, sillä vapaaehtoisten määrä on vähentynyt ja aktiiviset toimijat ikääntyvät. Kunnan tuella vapaaehtoistyötä voidaan edistää ja siitä voidaan tehdä houkuttelevampaa. Tarjoamalla erilaisia mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön, voidaan vapaaehtoistyön saavutettavuutta sekä osallistumisen kynnystä madaltaa.

Esimerkkejä yhteistyöstrategioista

Poikkisektorinen yhteistyö, ja sen arviointimittarit, on kirjattu suunnitelmiin esimerkiksi Voimaa vanhuuteen-hankkeen pohjalta täällä https://www.voimaavanhuuteen.fi/content/uploads/2016/04/JJR_kehittamis- ja_juurruttamissuunnitelma.pdf, sekä kulttuurihyvinvointiin liittyen Pirkanmaalla https://www.tampere.fi/tiedostot/p/gS5D-fh9gp/pirkanmaan_kulttuurihyvinvointisuunnitelma.pdf. **Kanta-Hämeen järjestöstrategiaa** tuotetaan parhailaan Järjestöneuvottelukunnan toimesta: <https://www.meidanhame.fi/yhteistyo/jarjestoyhteistyo/jarjestoneuvottelukunta/kanta-hameen-jarjestostrategia/>.

Kumppanuusillat

Ennen yhteistyön kirjaamista strategiaan, jo sen sisältö voidaan suunnitella yhteistyönä. Esimerkiksi Keski-Uudellamaalla on strategian suunnittelutyössä hyödynnetty kumppanuusiltoja <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kumppanuusilta-kokoa-yhteen-julkisen-sektorin-kansalaisyhteiskunnan-ja-kokemustiedon/kehittamisen-polku>. Kumppanuusilloissa on hyödynnetty työpaja -työskentelyä. Se on osallistava työskentelytapa, missä toimijat pääsevät tutustumaan toisiinsa. Tutustuminen on poikkisektorisen kumppanuuden edellytys.

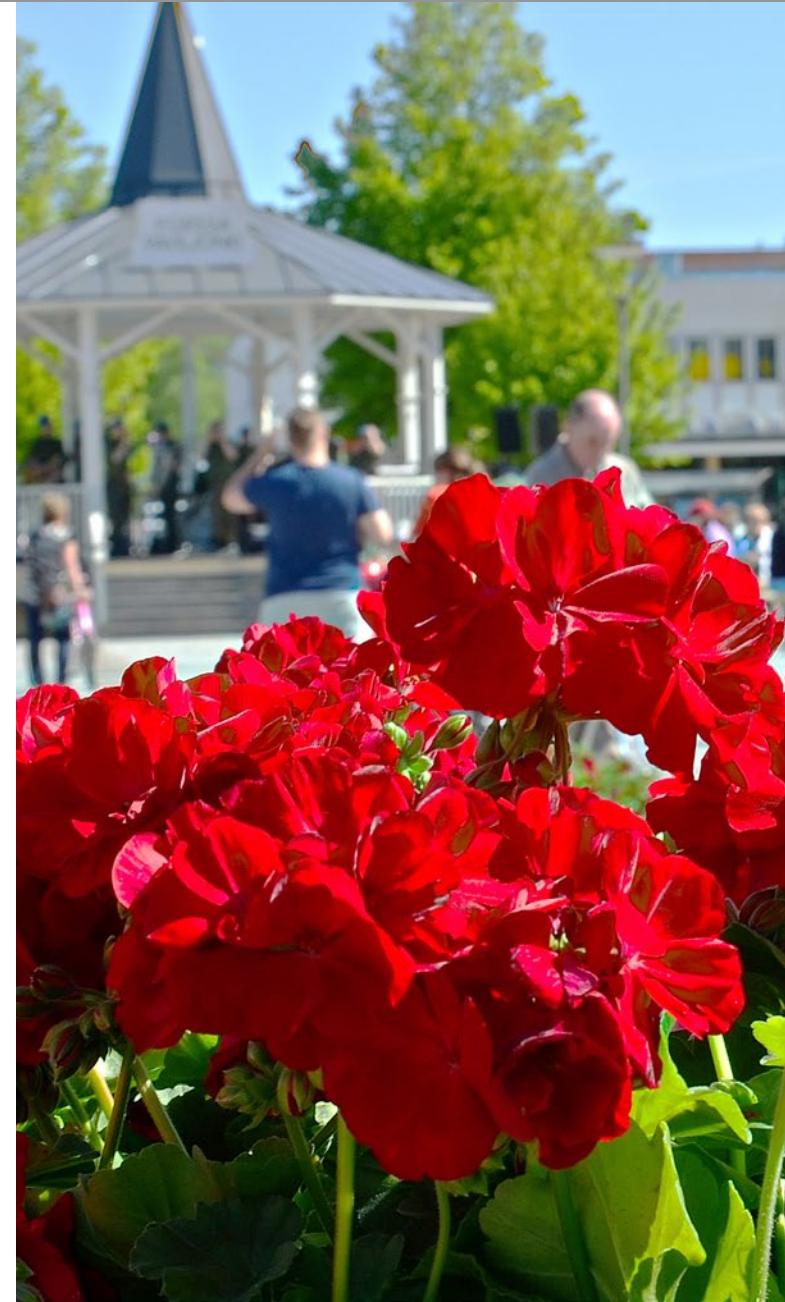
9. JÄRJESTÖJEN KEHITTÄMISTOIMET

Järjestö 2.0 -järjestöt mukana muutoksessa-ohjelmakokonaisuuden Kanta-Hämeen hanke Meidän Häme (2017-2020)

Hämeen Setlementin vinkit järjestöyhteistyöhön:

https://www.meidanhame.fi/assets/files/sites/11/2020/06/J%C3%A4rjest%C3%B6yhteisty%C3%B6n-starttipaketti-6_2020.pdf

1. Kysy Kanta-Hämeen järjestöyhteistyön tiimiltä
2. Ole yhteydessä oman kuntasi järjestöyhdyshenkilöön
3. Ole yhteydessä seudulliseen yhteistyöverkoston
4. Ole yhteydessä Kanta-Hämeen järjestöneuvottelukuntaan
5. Tutustu järjestöihin järjestökartan avulla
6. Tilaa järjestöyhteistyön uutiskirje sähköpostiisi
7. Ota seurantaan järjestöyhteistyön some

9.1 Forssan seudun Järjestösilta

Forssan Seudun Järjestösillan tarkoitus on yhdistää Forssan seutukunnan (Forssa, Jokioinen, Humppila, Ypäjä, Tammela) keskeisiä järjestötoimijoita, seurakunnan vapaaehtoistyötä sekä kuntien että sote-palveluedustajia ja sitä kautta kehittää ja tehostaa yhteistyötä eri sektoreiden välillä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteiden. Ajatuksena on samalla tukea seudullista tiedolla johtamista, kun eri sektoreiden toimijat jakavat osaamistaan ja arvioivat yhdessä seudullisia tarpeita sekä tuottavat toimintaa sen perusteella.

Järjestösilta toimii edustuksellisenä osana Kanta-Hämeen järjestöasiain neuvottelukuntaa ja seudullisen järjestökentän viestintäelimenä ja edunvalvojana kunnallisilla- ja maakunnallisilla areenoilla. Se nostaa aktiivisesti esille paikallista yhdistystietoutta, asiantuntijuutta ja hyviä käytäntöjä omilla foorumeillaan ja näin tukee yhdistysten elinvoimaisuutta.

Forssan Seudun Järjestösilta kokoontuu joka kuun kolmas keskiviikko, kello 14-16, pääsääntöisesti Forssan vierastokeskuksen kokoustilassa.

Tällä hetkellä puheenjohtajana toimii Kirsi Koivu Forssan seudun hengitysyhdistyksestä.

Yhteystiedot:
fsjt@hameensetlementti.fi

Puheenjohtaja Kirsi Koivu,
kirsi.koivu@hengitysyhdistys.fi

Järjestökoordinaattori Niina Salo-Lehtinen,
niina.salo-lehtinen@hameensetlementti.fi
(Meidän Häme, 2020)

9.2 Järjestöyhteistyön vuosikello

Järjestöyhteistyön vuosikello on yksi tapa lisätä yhteistyön säännöllisyyttä, järjestelmällisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Vuosikelloon kirjataan ylös tapaamiset ja yhteiset tapahtumat. Kellon avulla tiedetään selkeästi yhteistyön toimijoiden roolit, tehtävät ja mistä on yhdessä sovittu. Järjestöyhteistyön vuosikello synkronoidaan aina kaupungin vuosikellon mukaan. Näin mahdollistetaan oikea-aikainen kuuleminen ja pystytään optimoimaan järjestöjen tarpeet ja tuen muodot kaupungin talouslaskemiin mukaan. Vuosikello on myös kummallekin sektorille tuttu työskentelyn järjestelmällisyyttä helpottava työkalu, joten sen omaksuminen osaksi yhteistyötä on helppoa.

Forssassa järjestöyhteistyön vuosikellon on tehnyt Forssan Seudun Järjestösilta. Järjestösillan vuosikellon toimenpidetavoitteena on toiminnan ja tapahtumien yhteensovittaminen. Vuosikellon avulla yhteistyötä saadaan tiivistettyä. Sen avulla järjestöyhteistyö on mahdollista kiinnittää hyvinvointitarpeisiin. Kellon tuottaminen yhteistyönä ja sen synkronoiminen kaupungin vuosikelloon lisää vuorovaikutusta ja vastinpari työskentelyä sektoreiden välillä.

Järjestöyhteistyön vuosikello on käytössä myös esimerkiksi Eurajoella: Kunta-järjestöyhteistyön koordinoinnin toimintamalli <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kunta-jarjestoyhteistyon-koordinoinnin-toimintamalli> Penttilä, M. (2020)

**Arkikielinen puhe lisää
saavutettavuutta ja ymmärrettävyyttä!**

10. YHTEISTYÖN ARVIOINTI

Yhteistyötä voidaan arvioida kahdella eri tasolla. Ensimmäinen taso, on sen vaikutukset. Vaikutukset ovat toiminnasta tapahtuneita suoria konkreettisia muutoksia. Vaikutukset voivat olla myös kielteisiä. Toinen taso, on toiminnan vaikuttavuus. Vaikuttavuus on positiivisista vaikutuksista koostunut tapa, miten yhteiskunnalliseen ilmiöön on onnistuttu vastaamaan. Vaikuttavuuteen on suositeltavaa kiinnittää huomiota, mikäli yhteistyön tavoitteena on ollut vastata ilmiöihin kuten hyvinvointi, syrjäytyminen tai yksinäisyys. Onnistuneita ja vaikuttavia tapoja voidaan soveltaa myös tulevaisuuden haasteissa. Toiminnan vaikuttavuuden mittaaminen ei ole kuitenkaan täysin yksinkertaista. Varsinkin pitkän aikavälin vaikuttavuutta on hankala mitata, ennen kuin aikaa on kulunut tarpeeksi.

Yhteistyön arvioinnissa tulisi huomioida määrällisten tekijöiden lisäksi sen laadulliset vaikutukset. Laadullisia vaikutuksia on hieman hankalampi mitata ja arvioida. Alle on nostettu arvioimista helpottavia työkaluja. Järjestötyön vaikuttavuuden luonne usein painottuu juuri aineettomiin tekijöihin, kuten sosiaaliseen pääomaan ja hyvinvointiin. Mittaamista hankaloittaa myös se, että vaikutukset voivat olla myös hyvin subjektiivisia.

10.1 Arviointimittarit

Arviointimittarien määrittelyssä pitää huomioida mittarien käytettävyyttä, realismia ja luotettavuutta (Maijanen ja Haikara, 2014). Niillä pitää pystyä keräämään kehityksen kannalta tärkein tieto. Arviointia suunniteltaessa pitää myös määrittää, kuka tiedon kerää. Mikäli kerääjänä toi-

mii täysin tai suurimmalta osin vapaaehtoisvoimin toimiva järjestö, tiedon keräämisestä pitää tehdä vaivatonta ja ohjeistusta keräämiseen pitää olla selkeää. Arviointimittarien määrittelyssä on tärkeää huomioida niiden eettinen hyväksyttävyyttä. Ne eivät saa heikentää palvelukäyttäjän elämänlaatua. Varsinkaan, jos käyttäjä kuuluu jo haavoittuvassa asemassa olevaan väestöryhmään. Tähän haasteeseen voidaan vastata käyttämällä asiakaslähdistä arviointimittaria palveluille ja sen vaikuttavuudelle. Esimerkiksi Hanne Krogstrup on kehittänyt Bikva-mallin, mitä käytetään sosiaalipalvelujen arviointivälineenä. Sillä varmistetaan asiakkaan osallisuus laadunvarmistajana (Nyström, 2004 s.3). Toiminnan arvoa, merkitystä, menestystä ja kehitystä on tärkeää seurata, sekä toiminnan rahoituksen kannalta että toiminnan kehittämisen kannalta. Toiminnan vaikuttavuus on hyvä pyrkiä todistamaan, koska resurssit ovat usein pienet ja toiminnan rahoittajan pitää usein tehdä arvovalintoja.

Vaikuttavuuden mittaamiseksi voi hyödyntää Hyvän Mitta- hankkeen mittaristoa: <https://www.hyvanmitta.fi/mittaaminen/>. Erityisesti järjestöjen tuottamia ”pehmeitä” hyötyjä auttaa mittaamaan Soste:n SROI-menetelmä <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/12/sroi-arviointimenetelma-soste.pdf> (Klemelä, J. 2016). Yhteiskunnallisen vaikuttamisen mittaamiseen on tuotettu ohjeeksi vaikuttavuuden askelmerkit <https://media.sitra.fi/2018/03/27105443/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf> (Helikoski ym. 2018).

10.2 Yhteistyön tiivistäminen

Esimerkki yhteistyön tiivistämisestä Forssassa:

Ystävän Kammmari Forssa

- Kokoaa yhteen 27 sote-yhdistystä
- Kokoontumistila yhdistysten käyttöön
- Ystävöimintää
- Olohuone

Yhteistyötä voi kehittää esimerkiksi yhteistyötä tiivistämällä. Sillä saadaan lisättyä toiminnan tehokkuutta ja kohdejoukkoa laajemmaksi, milloin myös toiminnan vaikuttavuus kasvaa. Vastuu yhteistyön kehittämisestä tulisi olla tasapuolisesti jaettu. Kerätty arviointiaineisto auttaa kehittämisen suunnan hahmottamisessa. Kokeilemalla rohkeasti erilaisia yhteistyöpilotteja, mitä tässäkin käsikirjassa on esitelty, löydetään Forssaan sopivat yhteistyömuodot. Säännöllinen vuoropuhelu, sovitut yhteistyömuodot ja niiden arviointi, ohjaavat yhteistyökumppanien toimintaa oikeaan suuntaan.

11. TIEDOTTAMINEN

11.1 Kaupunki tiedottaa

- Kaupungin nettisivut www.forssa.fi

Sosiaalinen media

- @forssankaupunki
- Twitter
<https://twitter.com/forssankaupunki?lang=fi>
- Facebook
<https://www.facebook.com/forssankaupunki>
- Instagram
<https://www.instagram.com/forssankaupunki/?hl=fi>

Muita tiedotuskanavia ovat tapahtumailmoitukset (paikallislehdet) ja tiedotustilaisuudet

11.2 Järjestöt tiedottavat

- Meidän Häme <https://www.meidanhame.fi/yhdistykset/yhdistykset-kunnittain/forssan-seutu/forssa/>

- Paikallisten järjestöjen yhteystiedot
- Paikalliset tapahtumat

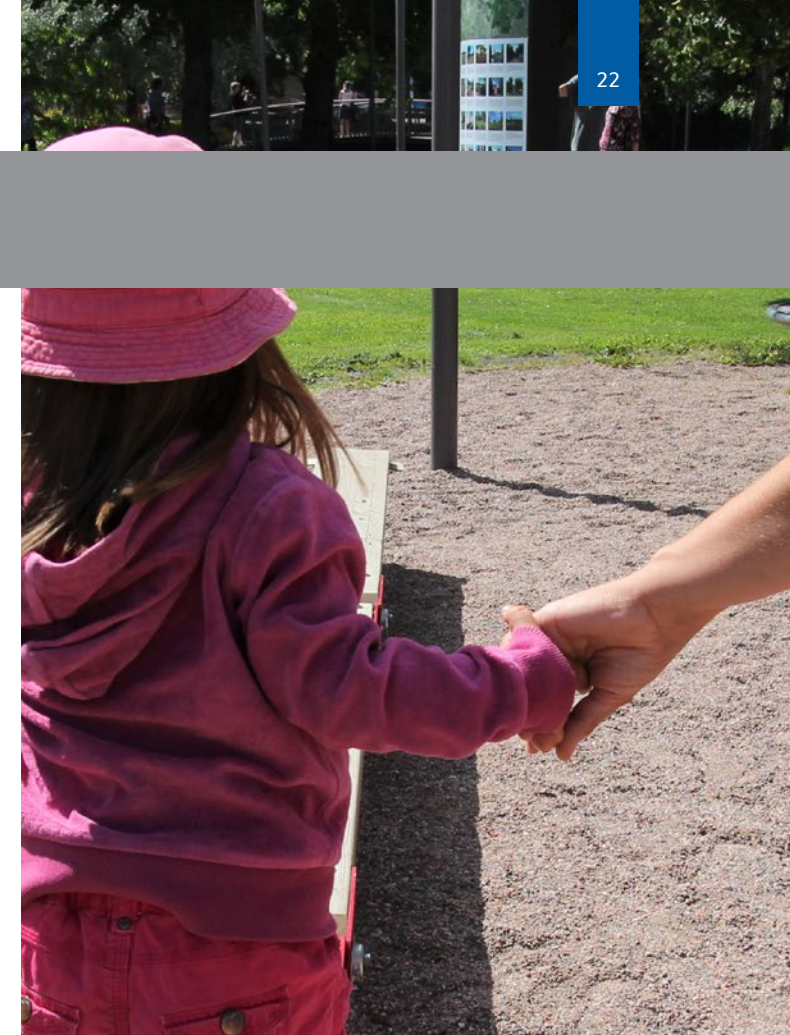
Kanta-Hämeen järjestöyhteistyön uutiskirjeet: <https://www.meidanhame.fi/yhteistyo/jarjestoyhteisty/ uutiskirjeet/>

Lisäksi valtakunnallisesti:

THL HYTE-oppimisverkosto: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajankoh-taista/hyte-oppimisverkosto>

Kuntaliitto HYTE-treffit: <https://www.kuntaliitto.fi/osallistuminen-ja-vuorovaikutus/johtaminen-ja-kehittaminen/hyvinvoinnin-edistaminen/hyte-treffit>

Innokylä: <https://innokyla.fi/fi>

12. KAUPUNGIN JÄRJESTÖYHDYSHENKILÖT

Pauliina Jolanki (liikuntapalvelut)
pauliina.jolanki@forssa.fi

Jaakko Leskinen (avustukset)
jaakko.leskinen@forssa.fi

Maarit Järveläinen (kulttuuritoiminta)
maarit.jarvelainen@forssa.fi

Jarmo Pynnönen (sivistysjohtaja)
jarmo.pynnonen@forssa.fi

13. YHTEYSTIEDOT

Forssan kaupunki

Käyntiosoite: Turuntie 18 30100 Forssa

Postiosoite: Postiosoite: PL 62 30101 Forssa

kirjaamo@forssa.fi

Forssan kaupungin yhdistys- ja järjestöyhteistyön nettisivut: <https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/yhdistys-ja-jarjestoyhteisty/>

Järjestösilta

<https://www.meidanhame.fi/yhteisty/forssan-seudun-yhteisty/forssan-seudun-jarjestosilta/>

Järjestökoordinaattori: niina.salo-lehtinen@hameensetlementti.fi

Forssassa toimivat yhdistykset ja yhteisöt

<https://www.forssa.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/yhdistys-ja-jarjestoyhteisty/yhdistystietoa/>

<https://www.meidanhame.fi/yhdistykset/yhdistykset-kunnittain/forssan-seutu/forssa/forssassa-toimivia-yhdistyksia-ja-yhteisoja/>

14. LÄHTEET

Ala-Huhtala, Henna (2018) Kunnan asukkaan oikeus vaikuttaa kunnan palvelutoimintaan. Pro gradu-tutkielma. Johtamiskorkeakoulu Tampereen yliopisto. Tampere.

Forssan kaupunki (2020) Kaupunkistrategia 2030 <https://www.forssa.fi/client/forssa/userfiles/forssa-kaupunkistrategia-2030-web.pdf>

Finlex. Kuntalaki 410/2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>

Helikoski, Jonna, Humala, Heidi, Kopola, Riina, Tontteri, Anna ja Tykkyläinen, Saila (2018) Vaikuttavuuden askelmerkit. Työkaluja ja esimerkkejä palveluntuottajille. Sitran selvityksiä 130. (Viitattu 17.6.2020) <https://media.sitra.fi/2018/03/27105443/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>

Hyvän Mitta (Viitattu 17.6.2020) <https://www.hyvanmitta.fi/>

Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry. Kumppanuusilta. Innokylä. (Viitattu 28.5.) <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kumppanuusilta-kokoa-yhteen-julkisen-sektorin-kansalaisyhteiskunnan-ja-kokemustiedon/kehittamisen-polku>

Klemelä, Juha (2016) Järjestöt, vaikuttavuus & raha SROI-arviointimenetelmä. Soste. Helsinki. (Viitattu 17.6.2020) <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/12/sroi-arviointimenetelma-soste.pdf>

Kurikka, Päivi ja Seppälä, Jari (2020) Yhdessä elinvoimaa. Kaksi mallia kunnan ja järjestöjen yhteistyöhön. Kuntaliitto.

Laulainen, Sanna, Taskinen, Helena, Rajaniemi, Jere, Rappe, Erja, Topo, Päivi ja Rissanen, Sari (2017) Kumppanuudella kuntoon -kuntien ja järjestöjen yhteistyö iäkkäiden terveyden edistämässä. KAKS.

Meidän Häme (2020) <https://www.meidanhame.fi/toiminta/forssan-seudun-jarjestoyhteistyon-tiimi-fsjt/>

Mistä rakentuu hyvä yhteistyö? Suomen Kotiseutuliitto (Viitattu 28.5.2020) <https://kotiseutuliitto.fi/tietopankki/yhdistykset-ja-kunnat-kulttuurikumppaneina/toimiva-yhteistyota/mista-rakentuu-hyva-yhteistyo/>

Möttönen, Sakari (2009) Ovatko järjestöt hyvinvointivaltion purkajia vai puolustajia? Yhteiskuntapolitiikka-YP 74 (2009) : 1, s. 60-71. THL.

Möttönen, Sakari ja Niemelä, Jorma (2005): Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Jyväskylä: PS-kustannus. 219 s.

Niemelä, Jorma (2019). Järjestöt sote-Suomea rakentamassa. KAKS Kunnallissalan kehittämässätiö julkaisu 25. (Viitattu 29.6.2020) https://kaks.fi/wp-content/uploads/2019/05/niemela_jarjestot-sote-suomea-rakentamassa.pdf

Nyholm, Inga (2008) Keskijohto kuntamuutoksen näkijänä ja kokijana -Seutuyhteistyö muutosprosessina kuntien keskiöhdön näkökulmasta. Tampereen yliopisto. Suomen kuntaliitto. Helsinki

Nyström, Hilka (2004) Hanne Kathrine Krogstrup asiakaslähtöinen arviointi BIKVA-malli. Stakes. Helsinki. (Viitattu 22.6.2020) <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75625/bikva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sandholm, S. (2020) Mikä on Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto? Powerpoint esitys. Turku AMK.

Saksala, Antero ja Sirnö, Minna (2017) Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma (Viitattu 5.6.2020) https://www.tampere.fi/tiedostot/p/gS5Dfh-9gp/pirkanmaan_kulttuurihyvinvointisuunnitelma.pdf

Voimaa Vanhuuteen -iäkkäiden terveysliikuntaohjelma. Kehittämisen- ja juurrutussuunnitelma Voimaa vanhuuteen- ohjelman kunnille. (Viitattu 4.6. 2020) https://www.voimaaivanhuuteen.fi/content/uploads/2016/04/JJR_kehittamis- ja_juuruttamissuunnitelma.pdf

Taikusydän (2020) (Viitattu 4.6. 2020) <https://taikusydän.turkuamk.fi/tietopankki/tyokalut/> Valtioneuvosto ja ministeriöt. Kuntien kulttuuritoiminta (Viitattu 4.6.2020) <https://minedu.fi/kuntien-kulttuuritoiminta>

Yhdistysrekisteri PRH (Viitattu 4.6.2020) <https://yhdistysrekisteri.prh.fi/advancedSearch>

Forssan kaupunki

Järjestöyhteistyön käsikirja

www.forssa.fi